Anul III. Nrul 13. Budapesta 28. Martie 1904.

VOINȚA POPORULUI

Organul partidului socialdemocrat reorganisat din Ungaria. Foaie pentru poporul muncitor Român.

Abonamentul:
1 an: 4 coroane, ½ an: 2 coroane, ¼ an: 1 coroană. Un numer: 8 fileri. Dacă 30 foi se vor abona pe o singură adresă abonamentul costă: Pe un ¼ de an 60 fileri, pe ½ de an 1 cor. 20 fileri, pe 1 an 2 cor. 40 fileri.

Ciènady Denes Redactor responsabil.

Aici sě se adreseze tot felul de scrisori bani.
Redacția și administrația:
Szabad Szó Budapesta, VII., István-ut 67.
Numerul telefonului 59—21.

Către frațĭ!

Fiind spre sfârșitul pătrarului, rugăm pe toțĭ frațiĭ nostri cărora li se sfârșește abonamentul la 1 Aprilie după călindarul noŭ să binevoiască a-șĭ reĭ oĭ abonamentul, că astfel trimiterea ziaruluĭ se nu sufere întarziere. Vremea grea umblă de-asupra noastră, fișcalul împěrătesc adica procurorul ne-a dus numeriĭ din urmă din **„Voința Poporuluĭ"** și astfel marĭ pagubĭ am îndurat, de acea voĭ ne stațĭ într'ajutor și pentru maĭ departe ca să putem lupta și de aci înainte pentru binele poporuluĭ.

Facem din noŭ băgătorĭ de seamă pe toțĭ cetitoriĭ și abonențiĭ nostri că prețul foaieĭ este a se plăti înainte, de oare-ce și noĭ de-asemenĭ înainte trebuie să plătim în tot locul. Nainte de toate ne rugăm de prietiniĭ nostri ca să nu-se supěre pe noĭ dacă ar trebui să încetăm cu trimiterea foaieĭ, ci să ne sprijinească pentru că numaĭ atuncĭ o putem duce la un sfârșit bun, dacă regulat își plătește fie-care cetitor și frate al nostru dătoria, pentru că noĭ numaĭ din fileriĭ abonenților nostri susținem foaia, neavênd alt isvor de câștig.

Prețul abonamentuluĭ este următorul:

Pe 1	an —	de 1 numěr —	4	coroane.
» ½	» —	» » » —	2	»
» 3	» —	» » » —	1	»

Dacă se abonează 30 foĭ pe un nume, atuncĭ abonamentul va fi următorul:

Pe 1 an	— 30 numěre —	2 cor.	40	fil.
» ½ »	— » » —	2 »	20	»
» 3 »	— » » —	— »	60	»

Maĭ departe rugăm pe vechiĭ noștri cetitorĭ să scrie pe mandatul postal (utalvány) și numěrul sub care primesc foaia, iar cetitoriĭ ceĭ noĭ sa-șĭ scrie numele curat și la ințeles, amintind și aceea că numaĭ acum abonează foaia pentru întâia dată.

Administrația
„Voința Poporuluĭ."

Baniĭ, scrisorĭ și alte întrebarĭ au se trimite pe adresa aceasta:

SZABAD SZÓ
Budapest, VII., István-ut 67. sz.

S'a pus pace!

(Articol apărut la 7/20 Martie într'o foaie română din Budapesta.)

De-o sěptămână și maĭ bine s'a pus pace în casa țăriĭ. După o frămîntare de un an și jumătate deputațiĭ au dat mâna de împăcare, uniĭ au lăsat ceva, alțiĭ au maĭ pus ceva și noriĭ, carĭ mereu s'au rěsvrătit asupra patrieĭ noastre de atâta amar de vreme, s'au spulberat și razele senine ale păciĭ au început de odată să încălzească inimile tuturora cu speranța, că iar sě va întoarce totul spre bine. Un timp numaĭ de treĭ ceasurĭ a trebuit pentru ca să treacă peste pragul, de care au stat împedecațĭ vr'o 18 lunĭ: au fost primite proiectele militare. Cu aceasta rostul țăriĭ iar a ajuns în ogașa adevěrată, iar a apucat pe calea cea bună pe calea buneĭ orînduelĭ. Cu aceasta s'a pus capăt stăriĭ de ex-lex, stăriĭ afară de lege, care a stăpânit țeara noastră de astă primăvară. Meĭ mult sě vor bucura de aceasta soldațiĭ nostri, carĭ au fost silițĭ să facă zilele de robotă ale cătănieĭ cu câteva lunĭ maĭ mult ca înaintașiĭ lor, au fost silițĭ să maĭ poarte câteva lunĭ pușca pe umerĭ peste terminul, pus de împěratul.

Dar pe de altă parte a venit poruncă dela stăpânire, ca locurile ce rěmân goale, dacă pleacă cătanele acasă să sě umple numaĭ decât, după cum sě face asta totdeauna. De acea a pornit porunca în țeară, să sě înceapă asentările și așa în luna asta încă vor începe biraele să ducă feciorii la măsură, să-ĭ caute și să-ĭ joare țăriĭ și împěratuluĭ. Și ceĭ jurațĭ vor întra sub arme încă în luna luĭ Maĭu, atuncĭ când ceĭ dușĭ de patru primăverĭ sě vor întoarce plinĭ de voe bună pe la vetrele lor. In dricul veriĭ, când lucrul te nădește din toate părțile, când nu științ unde îțĭ stă capul pentru ca una s'o facĭ și cealaltă să n'o lașĭ, li-sě va lua celor maĭ mulțĭ țěranĭ ajutoriul cel maĭ bun, mâna dreaptă la muncă, fecioriĭ.

Dar un alt năcaz cu mult maĭ mare va fi peste țeraniĭ nostrĭ. De acum a întrat țeara iar sub stăpânirea tuturor legilor, de acum iar li-sě vor cere dările și va avea fiecare să plătească darea și pe lunile trecute, câtă vreme țeara a stat fără de lege. De acum începe adevěrata muncă a urgisiților.

De aceea, iubițĭ frațĭ, nu așteptațĭ până ce v'or strînge'n clește. De acum țeara a eșit din starea afară de lege, de acum stăpânirea va cere dela voĭ să plătițĭ aceea ce datorițĭ țăriĭ, nu lăsațĭ decĭ să ajungă cuțitul la os, plătițĭ-vě darea, esecotorul nu cunoaște pretin sau nepretin, nu cunoaște milă și îngăduială. Și dacă așteptăm până ne vine pandurul cu toba pe cap va fi rěu, pentru că tot noĭ vom trage scurta. E drept, că dările sunt multe și vremile sunt grele, dar nădăjduim, că vom avea parte și de vremurĭ maĭ bune. Croitoriĭ sorțiĭ noastre suntem noĭ înșine, trebue decĭ să fim mulțămițĭ cu rostul vremilor și să ne împlinim datoria față de țeară până ce sě vor cerne din noianul vremilor și asupra noastră zile maĭ bune.

De pe câmpul de luptă.

Rěsboiul ruso-aponez.

La 1 Martie depeșa generarulu Zilinski cu data de 24 Februarie anunța că la riul Liungtangan (?) s'au aflat posturĭ fortificate și cu grajdurĭ ale cavalerieĭ japoneze. La Pantsen s'a dat peste un post de 4 japonezĭ, din carĭ treĭ au fugit, iar unul a fost ucis. S'au aflat cartușe cu o substanță explosivă necunoscută. Portul Elena, de care se spune

Poveste

Popoarele și clasa de mijloc puțină carte poate învăța, — prin urmare dară nicĭ nu se poate aștepta dela ele stiință înaltă și multă istorie. Avem și noĭ un fel de istorie, dară noĭ o numim numaĭ o „Poveste," ce an zim și învățăm dela părințiĭ, moșiĭ și strămoșiĭ nostri, carĭ ne povestesc numaĭ adevěrul, pre căre l'a trăit și gustat, eiĭ că iobagiĭ spun-că au avut cu mult maĭ bună și fericită viață — decât în timpul acest porechit al „Culturiĭ și Civilisațiuniĭ" pentru-că atuncia slugeau pre domniĭ de pămênt, pre când astăzĭ slugim la slugile noastre, pre carĭ noĭ iĭ plătim. Atuncia numaĭ unor iobagĭ le era grěu, carĭ se aflau sub domnĭ reĭ, încultĭ și necreștinĭ — iară ceialalțĭ ce se găseau sub domnĭ umanĭ, cultĭ și crestinĭ le era viața cu mult maĭ dulce și plăcută — atuncia aveau pâment unde slugeau, destul de lucrat — astăzĭ nu avem, pentru că și acel puțin, care ni l'au dat domniĭ la 1848 ni l'au luat înderept.

Cum se trăim dară fraților?

Nu putem decât să fugim de acea mizerie și mare sěrăcie, dacă nu vrem să perim de foame, pentru-că domniĭ și conducătoriĭ popoarelor numaĭ vreau se știe de noĭ, decât să le lucrăm pre zi cu preț mic dela 4 oare și până seara la 8 apoĭ să se asenteze la miliție, să te ducă în resbel pentru patrie. In iobagie dacă nu am avut loc și casă, nu am mers la cătane. Nu este altă mântuire decât să ne înrolam cu toțiĭ în șirurile socialdemocraților și se luptăm cu toțiĭ în unire pentru drepturile noastre din aceasta patrie — sub steagul foaieĭ »Voința Poporuluĭ« pentru că versat-am noĭ, părințiĭ, moșiĭ și străbuniĭ nostrĭ lacurĭ de sânge și miliarde de viețĭ omeneștĭ am perdut pentru scumpa noastră țară.

Florin.

—

Ce este confesionalismu?

O credință liberă asupra căruia nu se poate nime face stăpân decât creatoriul în care crede individul și o nutresce în sufletul seu, bună sau rea, — însă totușĭ la noĭ în Europa se dă cu socoteala, că ar fi legea creștină, pentru-că ea este maĭ humană, liberă, dreapta și egală, propoveduește adeverul și frățietatea între toate popoarele creștine după cele 10 poruncĭ pre care cu toțĭ le știm în care se cuprinde dorința tuturor oamenilor din lume și când am putea ca să nu greșim contra lor nu am avea nicĭ odata lipsă de judecător și avocat, ar putea eĭ în locul nostru a muri de foame și nu popoarele. Cine au dat acestea în gând luĭ Moise? Nime altul decât D-zeul seu, la care s'a rugat ferbinte pentru pacea și linistea omenimeĭ întregĭ. Vedețĭ fraților, că și Dumnezeu iubește și a iubit socialdemocrația, și amar păcătuesc aceia preoțĭ, carĭ se abat dela învățăturile luĭ Moise și Christos și numaĭ de clacă cred în ele — vênează după suflete ca vênătoriul după epurĭ, sub umbra legiĭ creștine adună averĭ marĭ si-șĭ crează rangurĭ înalte, fiind acele contra acelor zece poruncĭ), date de D-zeu luĭ Moise și popoarelor din lume. Așa este fraților! Că noĭ socialdemocrațiĭ propověduim sincer și adevěrat legea creștină și nu numaĭ credem dară și facem și înplinim poruncile date de D-zeu luĭ Moise și Christos, pre când preoțimea universală nu face ce propověduește.

Trăiască socialdemocrația.
Trăiască „Voința Poporuluĭ."

Florin.

că escadra japoneză l'a cercetat cu poriecțiuni luminoase, se află la Nord de Gensan (Coreea, coasta răsăriteană.)

Știrea cea maĭ însemnată e că abia acum s'a descoperit că oficerĭ japonezĭ au spionat și fotografiat tot ce au voit dela Petersburg la Vladivostoc, dela Arhanghel și Kranstadt până la Odessa și Batum. In Odessa au fost o mulțime de spionĭ japonezĭ. S'au prins ofițerĭ deghizațĭ în călugărĭ la Volga, gata a arunca în aer un pod principal. Un ofițer din Petersburg povestește cum a călĕtorit odată în tren cu un japonez, foarte afabil și nostim și că la multe stațiĭ iĭ eșeau înainte japonezĭ, lucrătorĭ, cu carĭ vorbea și după plecarea din acea gară lua note. Chiar s'a mirat cum oficerul japonez se punea în legătură cu asemenea inșĭ de rînd.

S'au descoperit japonezĭ servind pe la bărbierĭ, prin cafenele, pela particularĭ și în deosebĭ la militarĭ superiorĭ și cum că maĭ toțĭ aveau aparate fotografice. La Odessa într'o familie greacă, se afla ca servitor un major japonez, care avea aparate fotografice și banĭ dln belșug.

— Crucea roșie rusească are un milion de ruble, adunat acuma, și a trimis pe baronul Knoring la Berlin pentru a studia instalațiile dela Neubabelsberg (Potsdam) pentru a organisa el o expidiție pe teatrul răsboiuluĭ.

— Admiralul Makarof ar plănui un atac contra floteĭ japoneze pentru a o slăbi și deci a ușora lucrarea floteĭ din Baltica. Rușiĭ ar fi hotărîțĭ a nu da piept cu Japoneziĭ până nu vor fi 300.000 în Mandsuria. O armată rusă de 200.000 ar fi menită a ține în respect pe chinezĭ.

— Din Tokio se desminte că vasele japoneze ar fi suferit stricăciunĭ marĭ, căcĭ se vor putea repara într'o sĕptĕmână fără a fi scoase în docurile uscate. — „Lokalanzeiger" afllă că debarcărĭ la gura lacului nu se pot face din cauza gheței. Makarof a poruncit să nu se risipească munițiile pentru tunurile marĭ. — Japoneziĭ zice »Daily Cronicle« vor să aibă usufructul tuturor proprietăților împĕratuluĭ Coreeĭ. Atașatul militar al Japonieĭ e numit consilier al ministruluĭ de rĕsboiu coreean de Japonezĭ.

„N. Fr. Pr." arată că știrile despre căderea Port-Arthuruluĭ s'au dovedit false; dar, »unde nu e foc, fum nu eșe«, decĭ situația acolo trebue să fie foarte rea. Poziția Port-Arthuruluĭ e rĕu aleasă, căcĭ flota îl poate bombarda din treĭ părțĭ: de pe apă, și dela puncte, unde tunurile forturilor nu pot lovi; apoĭ tragerea indirectă de pe mare poate face daune grave orașuluĭ și clădirilor militare, ba chiar vaselor din portul interior. Ținerea Port-Arthuruluĭ e peste putință, dacă n'o fi având magaziĭ pentru munițiĭ sigure contra bombelor. De asemenea trebuie cazarme apărate bine, în carĭ soldațiĭ să se poată odihni după oboselele lupteĭ. Se pare că lipsesc. Nu s'a luat de asemea mĕsurĭ de a face să nu poată lua foc acoperișurile. In asemenea condițiĭ, față cu tunurile japoneze, carĭ bat dela 10—16 kilometri, dela N., V., și, e greu ca Port-Arthur să nu cază.

Japoneziĭ.

Extragerĭ dintr'un studiu: Japonia, istorie după isvoare Japoneze și schițe etnografice, de W. Koch.

. . . In legătură cu înlăturarea influințeĭ preoțești din școală e faptul că la poporul japonez ceremoniile religioase joacă un rol secundar. Un autor nou (Globus, volumul 32, Nr. 4) a explicat fenomenul acesta ca o „incapacitate de a concepe ideĭ abstracte". Aceasta este o eroare absolut fundamentală, de oare-ce facultățile intelectuale ale Japonezilor nu sunt maĭ înapoĭ nicĭ cu un fir de păr de acelea ale națiunilor civilisate din Europa. Să facem onoare adevĕruluĭ. Cu numĕroase cercetărĭ despre Japonezĭ nu cuprind acum scrierile istorice! In loc să relevez aci propriile mele experiențe pe care le-am adunat în interval de șase anĭ de profesor universitar, las să judece un om care a petrecut timp de treĭzecĭ de anĭ ca medic în Japonia. El îmĭ scrie: Aproape nu există popor la care profesorĭ și studențĭ să se ocupe așa de mult cu Spencer și cu alțĭ filosofĭ aĭ timpuluĭ modern ca aicĭ. Cine voește să studieze psihologia unuĭ popor trebue să-ĭ cunoască maĭ întâiu temeĭ limba. Și atuncĭ chiar, o judecată sigură nu se poate face decât după mulțĭ anĭ de observațiunĭ temeinice. N'am vĕzut la Japonezĭ ură în contra străinilor, dar am observat purtarea rea a multor Europenĭ în Japonia....

Atitudinea Chineĭ.

Până acum rĕsboiul între Rusia și Japonia n'a avut nicĭ un efect, nicĭ o influență asupra neutralitățeĭ celorlalte Puterĭ. Era teamă ca puterile europene să nu ia parte în rĕsboiu și până acum vedem că toțĭ au rĕmas spectatorĭ maĭ mult sau maĭ puțin interesațĭ.

S'a crezut că Corea poate să se aventureze în acțiune, dar' tratatul între Corea și Japonia a dovedit că și pericolul acesta e înlăturat.

S'a crezut că Statele-Unite vor interveni, dar' atitudinea de până acum a lor și declarățiunile d-luĭ Roosevelt au probat că și America nu vrea să tragă sabia pentru unul din ceĭ doĭ beligerantĭ. Ușor de înțeles, că toate acestea nu dovedesc cum-că până la finea doineĭ nu s'ar putea ca echilibrul să se sdruncine și neutralitatea să dispară.

Dacă nicĭ un stat dintre cele interesante nu s'a mișcat până acum, este că șansele rĕsboiuluĭ nu par a se fi declarat în favoarea definitivă a nicĭ unuia din ceĭ combatanțĭ.

Când însă pericolul ar fi evident, și victoria Rusieĭ orĭ a Japonieĭ ar jigni interesele altora, se prea poate ca chestiunea să se complice, maĭ ales dacă partea victorioasă nu va vroi să se resemneze la condițiunile impuse.

Dar, dacă pericolul nu s'a manifestat până acum din partea vre uneia din Puterile interesate, privirile sunt îndreptate spre China și teama există ca nu oare cum-va imperiul ceresc să-șĭ schimbe atitudinea. Atitudinea Chineĭ este enigmatică. Se știe însă ura cea veche a Chinezilor în contra străinilor și posibil este ca într'un moment dat o manifestațiune ostilă să dea naștere la consecințe sângeroase. Deja se răspândesc în China buletine revoluționare carĭ ațîță populațiunea. Și pericolul pare a fi așa de evident, în cât legațiunile streine din capitala Chineĭ iau măsurile de urgență pentru siguranța vieței și își întăresc trupele lor de siguranță.

Apoĭ China a trimis trupe la nord, face pregătirĭ militare, se întărește, caută să profite de moment și vrea să proclame rĕsboiu străinilor.

Nota Statelor-Unite de acum cât va timp în privința impunereĭ neutralitățeĭ Chineĭ și a faptuluĭ de a se lua mĕsurĭ pentru siguranța străinilor, era prevĕzătoare și la locul eĭ.

Un pericol din partea Chineĭ poate amenința orĭ când așadar' neutralitatea și Europeniĭ sunt destul de preocupațĭ de aceasta.

Ajutor partiduluĭ.

Ajutor Partiduluĭ. Următoriĭ frațĭ au trimis ajutor partiduluĭ nostru socialdemocrat reorganisat din țara ă organul din Saturĕu 3 cor.; N. Károly din Mișca 5 cor. 30 fil.; G. Imre din Mezőtur pentru fondul de alegerĭ 2 cor.; G. 40 fil.; F. András., amêndoĭ din Mezőtur, A. N. din Tisza-Deres 5 cor, Antonie R. din Ciaba pentru susținerea foaieĭ române 1 cor. și pentru fondul de alegere 1 cor., M. Antal din Aradul-nou 1 cor. 60 fil., I. Ștef de pe Mureș. 5 cor., D. Petru din Vașad 1 cor., G. Mihály din Lajoskomárom pentru cancelarie 1 cor., pe seama comitetuluĭ 1 cor,, organul din Álmosd pentru fondul de alegerĭ 2 cor., organul din Tisza-Valk 40 fil., N. Margit 14 fil., I. Elek 40 fil., Sz. Lajos 20 fil. și Sz. Sámuel 10 fil., toțĭ din Tisza-Valk.

Scrisorĭ de la frațĭ.

La închisoare. Din Capolna ni se scrie, că maĭ mulțĭ frațĭ aĭ noștri au fost judecațĭ la câte 1—2 zile închisoare pentru că au luat parte la alegerea organelor partiduluĭ socialdemocrat de acolo. Frațiĭ noștri și-au început robia la pretura din Tinca.

ADUNARI.

In comuna Mező-Gyán s'a ținut o adunare tare frumoasă în ziua de 15 Mărțisor după călindarul nouĕ. Adunarea s'a început cu slujbă dumnezeiască, la urmă căreia preotul Onódi Sándor a ținut o predică despre sânta Treime a poporuluĭ, adica despre: libertate, egalitate și frățietate esplicându le în legătură cu dragostea luĭ Cristos. După slujbă toțĭ locuitoriĭ — fără privire la ținuta lor politică — din sat s'au dus la locul de adunare al partiduluĭ social-democrat, unde învĕțatorul A. Imre și T. Irma au declamat. Vorbirea sĕrbătorească a ținut-o prietinul nostru Gál Gergely; din poesiile prietinuluĭ K. Albert a declamat maĭ multe prietinul Ladanyi. Prietiniĭ noștri nu s'au uitat nicĭ de partidul nostru și pentru întărirea partiduluĭ au adunat 4 coroane.

In comuna Sükösd în 13 Mărțișor s'a ținut o adunare peutru ca să se primească statutele organuluĭ. alegĕnd tot atuncĭ și organul în modul următor: Președinte K. János; vicepresedinte: Sz. József: notar: K. András; cassier: Sz. János; conducĕtor de socoțĭ: K. István; controlorĭ: V. József și N. István; păzitor: K. János; membriĭ în comitet s'au ales: M. Péter, V. János, T. István, B. Mihály, T. Mihály, B. József, R. András; membriĭ suplențĭ: alegere R. András-tinĕr, G. József. După președintele au sfătuit prietiniĭ noștrĭ ca să se lupte maĭ departe pentru invingerea ideieĭ și ca să aboneze foile partiduluĭ social-democrat.

Noutățĭ.

Cas de moarte. In Roșia din comitatul Araduluĭ a murit președintele organuluĭ nostru Aron P. Partidul nostru a trimis un frate ca să ieie parte la înmormăntarea zelosuluĭ nostru președinte, prin moartea căruia nu numaĭ organul nostru din Roșia, ci partidul întreg a pierdut mult.

Fabricarea acelor. Până maĭ anii trecuțĭ, cele maĭ multe ace sĕ făceau în Anglia și anume în Londra, Birmingham și Sheffield, carĭ fabricau pe zi 50 milioane de ace. De vre-o câțĭva anĭ Germanía l'a întrecut cu fabricile sale din Aix-la-Chapelle, Burtscheid, Iserlohn, Altona, Nüremberg și Schwalbach, carĭ produc pe sĕptĕmână 200 milioane de ace de cusut. Cu ce produce și Franța sĕ poate spune aproximativ că, pe fie-care zi sĕ fabrică pe pămênt 200 milioane de ace de cusut.

Pentru traiul rĕu. Intr'o comună din Hajdu, trăiau foarte rĕu un bărbat cu femeia luĭ. Toată ziua numaĭ sudălmĭ, ceartă și bătaie. Aveau o copilă Maria de 12 anĭ, pe aceasta intr'atita o amărĭ traiul rĕu al părinților eĭ încât s'a spânzurat într'o cămară. Când au aflat-o era moartă. S'au putut apoĭ boc[...] părințiĭ eĭ, după-ce din vina lor și-a luat copila viața.

Sĕcuĭ prost. Pe drumul Panciove[...] săpau câțĭva Sĕcuĭ la șanțul din marginea drumuluĭ. La prânz s'au pus la odihnă lângă drum. Atuncĭ trecură pe acolo câțĭva Român[...] carĭ veniau dela oraș. Unul era călare și [...] agrăit pe Sĕcuĭ, zicêndu-le „Bun prânzul" după obicieiul Românuluĭ. Sĕcuiul a crezu[t] că șĭ bate joc de el, a luat o sapă și l'[a] lovit pe Român în cap. Ceĭlalțĭ au sărit la e[l,] Sĕcuiiĭ au sărit să-l apere și si s'a încin[s] o bătea strașnică. La urmă unul a rĕma[s] mort pe loc și ceĭlalțĭ toțĭ rănițĭ.

Minune. Femeea Ana Stan Voica di[n] com. Bodelu, jud. Dolj, (România) a dat naștere uneĭ fete fără mânĭ și fără picioare. Fat[a] trăește și e sănătoasă.

Coplĭ și munca. După o statistic[ă] Engleziĭ întrebuințează 300,000 de copiĭ [în] industrie, 45,000 în prăvăliĭ ateliere, 15,00[0] lucrătorĭ la domiciliu, 100.080 în prăvăli[ĭ] 50,000 întrebuințațĭ ca servitorĭ, 50,000 [la] câmp, 25,000 vênzătorĭ de stradă, 15,00[0] la meseriĭ.

Recolta Ungarieĭ. In anul 1900 a fost cultivate 21.093,728 jugĕre, anul trecut ajuns însă suprafața teritoruluĭ cultivat [la] 21.507,527 jugĕre. Cu grâu și cu secară a fost semĕnate în anul trecut 8.013,132, cu o

1.827,140, cu ovēs 1.787,808 cu păstăioase 57,693, cu cartofī 94,242, cu porumb 4.989,566 cu nutreț: măzăriche, trifoiu, lucernă 1.543,657 jugēre. Resultatul recoltei în măjī metrice a fost următorul:

Grâu de toamnă și de vară	44.077,154
Sēcară de tomnă și de vară	12.028,671
Orz	14.059,958
Ovēs	12.676,469
Porumb	34.481,597
Cartofī	45.009,884

Față cu aniī trecuțī resultă o creștere de 1'23 milioane măjī metrice la grâu 0.45 milioane m. m. la sēcară, 0'71 milioane m. m. la orz și 0'8 milioane m. m. la ovēs. Recolta de porumb (cucuruz) e una dintre cele maī bune a anilor din urmă, iar cea de cartofī e o recoltă mijlocie.

Monte-Carlo este un loc la granița Italieī; Acesta este locul unde sē dau jocurile cele maī marī de cărțī. Aci sē joacă pe miī, și boeriī carī joacă aci său să nimicesc cu totul sau să îmbogătesc. In sēptēmână trecută un conte frances Fontenay și-a perdut toată averea în joc, și la urmă și-a dat un glonț de revolver.

Cel maī mare pod din lumē s'a deschis zilele trecute la New-York Podul e de 7264 de urme lung, 115 lat. La amîndoauē capetele sunt turnurī de oțēl grele, înalte 322 de urme. Podul e împărțit în maī multe părțī. Are doauē drumurī pentru trecētorī, doauē pentru trăsurī, doauē pentru călărețī și bicicliștī și 4 rîndurī de șine pentru tren. A costat 92 millioane coroane.

Rēscoală în Zărand. Româniī din comuna Zărand (c. Arad) sunt în mare fierbere. Incepēndu-se adică acolo înscrierea rēnduită de mintstru a tuturor bărbaților carī au trecut de 20 anī, pentru a se ști cuī este a se da drept de vot, țeraniī au crezut că e vorba de a-ī-scrie — la dare!

Eī s'au liniștit nicī după ce au sosit geandarmiī, așa că sosind acolo fibirēul Csukay, acesta a amenințat că va aduce — miliție.

Sfătuim pe frații nostri să fie pe pace și să nu se sperie de înscrierea care e cu scop de a li se da drepturī!

Țiganiī corturarī. In comuna Gaurin dela granița Bucovinei perise înainte cu 10 anī copilul de 4 anī aluī Todor Mureșan. L'au maī aflat. In zilele trecute a venit la femeie un copil de țigan sdrențuros, schilod, cu mînile și picioarele sucite. Era frig, și femeia l'a pus la foc unde i-a și dat ceva cald de mîncare. Copilul la urmă s'a sculat să plece dar amețit. Atuncī femeia la pus în pat săfrece cu oțēt, și când i-a desfăcut cămașa l'a cunoscut. Era copilul eī, căruia iī făcuse un sēmn pe pept când era încă mic. Satul când a auzit s'a luat după țiganī și i-a prins și au maī aflat la eī încă patru copiī furațī. I au pus pe toțī la rēcoare.

Distracția Japonezilor. Poate nu e popor în lume maī vezel, maī copilăros decât Japoneziī. Așa vorbesc toțī ceī ce cunosc această țară. Dar modul lor de a-șī procura distracțiile sē deosebește de al nostru. Eī nu beau, nu cunosc birturile. Distracțiile lor sunt teatrul național și circurile unde luptele de atleți formează numērul cel maī plăcut din program. Dar cea maī populară distracție este plimbarea pe stradă. Japoneziī fac din acest nevinovat exercițiu un mijloc de distracție. Sē plimbă în cete familiī întregī, copiī pe spatele părinților. Dansatoare îmbrăcate în costume colorate trec rîzēnd, glumind și lumea sē distrează privindu-le. Femeile pipăe stofele de pe la prăvăliī și miroasă florile ce sunt expuse în coșurile vînzătorilor și la prăvăliī. E adevērat că templele și grădinile lor sunt așa frumos aranjate, încât fac ca plimbarea pe străzī să fie o adevērată plăcere. Ferice de un popor cu gusturī așa de simple și frumoase.

Cazaciī. Cazaciī înainte erau o seamă de revoltațī, carī sunt însă azī ceī maī credincioșī soldațī aī Rusieī. Primiī cazacī. pentru a scăpa de dărī fugeau spre Ucrania. Rușiī, în loc să întreprindă lupte în contra lor, îī protejau servindu-se de eī ca înainte mergētorī în contra turcilor și tătarilor. Cazaciī se maī stabiliră și de alungul Donuluī, apoī lîngă Nipru. Acum îī găseștī însă pretutindenī dela Uralī pâna în Manciuria, împărțițī în 12 corpurī. Cazaciī au adus marī serviciī Rusieī. Orī unde s'au așezat. eī au înghițit poporul celalalt, ca de ecsemplu pe cirghizī. Toțī cazaciī trebuie să facă serviciul militar. La 19 anī, cazacul depune jurământul de credință și trebuie să-șī procure unde stă 4 anī, apoī vine disponibilitate: 8 anī și rezerva: 5 anī. Coloneliī lor, hatmaniī trebue să găsească totdeuna pe toți cazacii, cât și pe caiī lor în bună stare. Intorșī acasă. cazaciī se ocupă cu economia și cu creșterea vitelor. Cazacul nu se desparte nicī odată de calul sēu. Când sună alarma, el e deja călare și merge să sē lupte pentru țara luī. Cavaleria căzăcească, prin numărul. prin instrucția și prin modul cum știe să îndure orī ce necaz, e o trupă admirabilă. maī ales pentru războiul cu Japonia. Cazaciī sunt ceī maī credincioșī soldațī aī țaruluī.

„Ține țī pupază“ . . . Ediția de Sâmbătă a ziaruluī muncitorilor „Munkás Hiradó“ scrie un fapt, din care se poate cunoaște ministru-președinte Tisza.

Eată-l:

„Ține țī gură“ . . . Din Salgótarján pentru greva din urmă 40 de muncitori au fost escortațī de solgăcirēu din comuna. Greva — zic muncitoriī — a fost arangiată de direcțiunea însaș, ca să aibă motiv a împedeca organisarea. Domnī străinī au capacitat pe un miner, să-șī hotărască colegiī a sn pune în grevă, spunēndu-ī că în țeara întreagă a isbucnit greva minerilor. Muncitoriī seduși, deși deja a două zi, au început muncă și d'atuncī nu s'a maī întêmplat nimica — o campanie de soldațī a fost adusă la fața loculuī și cu ajutorul aceștea au fost deținuțī toțī muncitoriī, carī au participat vreo-dată la ceva mișcare. Nu maī puțin de cât 120 oamenī au fost prinșī. Societatea pe toțī aceștia i-a scos din serviciu și poliția s'a dus la toțī proprietariī de casă la carī locuiau muncitoriī, silindu-ī să le abzică locuințele. Dintre ceī 120 deținuțī, 40 de inșī au fost apoī escortațī din Salgótarján de cuvêntul că sunt fără ocupație și pentru-că au recunoscut că sunt soeialiștī.

„Ține țī pofleanca“ . . . Muncitoriī escortațī au venit la Budapesta și sub conducerea unuī încredințat al partiduluī social democrat s'au presintat la ministru președinte Tisza, la audiență. Oratorul deputațiuneī arată cum 120 de familiī sunt fără existență și relevă nedreptatea ci li-s'a făcut celor 40 carī au fost escortațī de autoritățī. Ministru președinte a întrerupt pe vorbitor și a declarat că toate s'au făcut conform îndrumărilor sale; muncitoriī s'au pus în grevă și dînsul a dat ordin că turburările să se zădărnicească cu orī-ce mijloc. Oratorul deputațiuneī la asta a reflectat următoarele:

— Escelență! Binevoițī cel puțin a asculta pe oameniī aceștia să Vē spună ce nedreptate li-s'a făcut.

Ministrul președinte enervat s'a rēstit asupra acestuia:

Ține țī gură!

Cu asta s'a întors și a arătat deputațieī spatele. Membriī deputațiuneī s'au uītat uimițī după ministrul ce dispăruse, pe urmă au plecat. Mulțī dintre mireni cu lacrămī în ochī cu părăsit pompoasele saloane.

Tulburările în Zagreb. In capitala Croațieī ear e conturbată pacea. Dum. nainto de ameazī adică universitariī rusofilī în unire cu sērbiī în unire cu sērbiī în sunetele de cântărī naționale au mers până naintea caseī doctoruluī Frank, unde au produs o larmă infernală. Demonstranțiī înarmațī cu ciomege au început apoī cu o ploaie de pietriī asupra caseī luī Frank. Partidele contrare se întâlniră în sfirșit și se luară la bătaie așa, că a fost necesitate de intervenție polițială cu arma. După-ce demonstranțiī au fost risipițī, poliția s'a postat naintea caseī luī Frank, redacțiuniī Obzor, edificiul de bancă sērbesc, ocupând toate locurile, carī e-au amenințate de demonstranțī. Pe strade circulă patrule, deoare-ce este teamă, ca turburările se vor repeți de seară în măsură și maī mare.

După ameazī demonstrațiunea a continuat. Studențiī s'au adunat naintea statueī luī Jellasich, cântând imnul național. In timpul cântăreī pe strada Valeria au apărut contra demonstranțiī, asvîrlind asupra lor cu pietri, ceea-ce provocă o aspră bătea. Situațiunea presentă același aspect, ca cu ocasiunī demonstrațiunilor din anul trecut.

Piațul.

Carne de vită 1 cor. 20 fil. — 1 cor. 80 fil
Carne de porc 1 » 12 » — 1 » 24 »
Slanină proaspetă 1 » 20 » — 1 » 30 »

Galițe:

Puīū	1.60—2 cor.	kilograma
Rață	1.40—1.60 »	
Gâscă	1.40—1.50 »	

Poame:

Mere	30—32 cor.	maja
Pere	50—70 »	

Legume:

Crumpēnă: 400—480 cor. o sută de măjī.
Ceapă cu 50 kilogram 13—15 cor.

Bucate:

Grâū	8.05—8.70 cor.	50 kilograme
Secară	6.45—6.60 »	
Ovēs	5.75—5.95 »	
Cucuruz	5.30—5.40	

Poșta Administrațiuneī.

Timbre pentru rēspuns. Rugăm pe toțī aceī frațī aceī frațī și prietinī carī ne scriu și doresc vre-un rēspuns oare-care va să ne trimită timbre, mărcī poștale (ștemple), căcī partida nu-ī în stare să rēspundă tuturor fraților.

Aducem decī tuturora la cunoștință, că de azī în colo numaī acelora le vom rēspunde, carī în scrisorile trimise nouă, pun și timbre.

Sigil. Organele partiduluī nostru din fiecare comună au lipsă de sigil (peciet). cu care să întăresc scrisorile ce ne se trimit. Decī fiecare organ are trebuință de un atare sigil (peciet.) Pentru a încunjura cheltuelī zădarnice secretariatul partiduluī nostru socialdemocrat reorganisat, s'a hotărît să trimită organelor sigile (pecieturī) marī cu 6 coroane, ear cele micī în preț de 5 coroane. Baniī se trimit înainte.

Maī multor prietinī. Ne întrebațī că ce-ī de făcut? Eată ve rēspundem: pace fraților și ear pace să fie între voī. Cu acest cuvênt: pace vē întărițī credința voastră in partidul socialdemocrat, în dreptățile luī Cristos.

Față de autoritățī purtative în pace, ca să nu dațī prilej jendarmilor să sară asupra voastră cu sulița. baioneta și pușca. Dar voī de aceea închidețī în inimele voastre și pentru maī departe ideia desrobieī, care vi se va aduce prin partidul socialdemocrat reorganizat din Ungaria.

P. M. în Socodor. Scrisoarea am primit-o și țī trimitem de azī foaia, rugându-te se trimițī baniī pentru abonament. Abonamentu îl găseștī în fruntea foaieī noastre.

T. H. în Supreuș. Foile le-a dus fiscalul regesc. In scrisoare închisă ți-am rēspuns pe larg.

Tipografia Ștefan Nagel
Budapesta, VII., Vörösmarty-utcza 17.

PUBLICATIUNI.

In atenţiunea bolnavilor.

Istorie adevěrată din viaţă. Povestită de Joan Sinnreich din Comarom-Tărian.

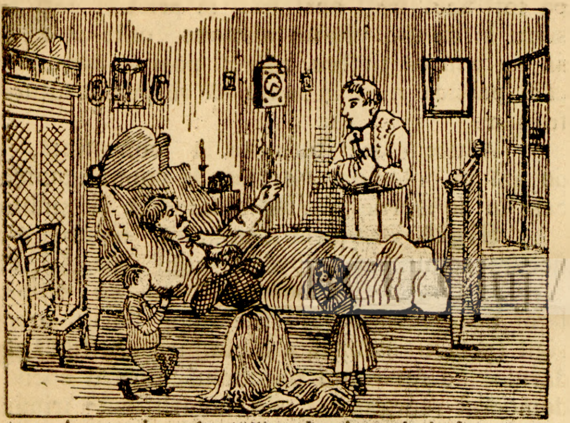
Reproducerea oprită.

Era tocmaĭ pe vremea secerişuluĭ, când într'o duminecă după emeazĭ odihneam sub seiul dinaintea bsericiĭ şi vorbeam cu bětrâuul nostru invěţător, a căruĭ poveţe cu toţiĭ le ascultăm cu mare plăcere. De data asta ne-a vorbit despre un prietin al seu.

„Badea George povesteşte dênsul — era un om tare cinstit şi jude în comună; dintre cele doue fete a le sale, cea maĭ mare, Maria era logodită cu feciorul bogătanuluĭ precupeţĭ de vite Niculae. Fata cea maĭ mică, era bolnăvicioasă, palidă, cam în vrêsta de 14 anĭ, care din copilăria eĭ suferea de r e u m a şi szaggatás picioarele şi mânile eĭ tos umflate erau. Afară de aceasta bolă o chinuiau **durerĭ de cap, bătaie de inimă,** ameţelile, greaţa şi fiindcă tot culcată era n'avea nicĭ poftă de mâncare. Totăl seu nu economisa cheltuelile de a o lecuĭ, însă nu-ĭ afla leacul potrivit.

Nainte de asta cu vre-o 3 anĭ, când se pregăteau ca să ţină nunta luĭ Maria, badea George nicĭ numaĭ ştia că pe cine dintre vecinĭ să învite de cumătru, că fiecare vecin aştepta că el să fie cumătru, aşa de mult ţineau toţiĭ la dênsul.

Atuncĭ s'a gândit la mine şi şi-a adus aminte de zilele plăcute petrecute la cătănie. Către soţia luĭ, cu care se sfătuia că cine să le fie, aşa a zis: «învěţătorul mi-e prietin bun, acela ne a fi cumětru şi nimenĭ altul!» Gândul acesta numaĭ D-zeu ĭĭ l'a dat.

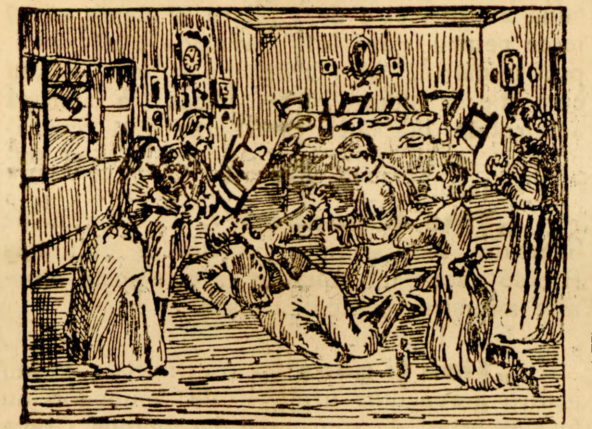

Aşa a zis: »Invěţătorul mi-e prietin bun, acela ne-a fi cumětru şi nimenĭ altul.«

In fine eată şi ziua cununieĭ. S'au adnnat uspětoiĭ din toate părţile. In biserică preotul a ţinut o predică tare frumoasă, apoĭ am piecat cu toţiĭ cântând spre casă, unde curgea vinul şi feciorĭĭ şi fetele îşĭ petreceau în dragă voie. Ca si cum daĭ din palme, luĭ badea George i-s'a făcut dintr'o rěu şi au căzut la pământ, ameţit, incepênd să tremure. Musica a încetat şi uspětoiĭ cu toţiĭ s'au adunat înprejurul luĭ. Indată au sărit oamenĭĭ la ferestri ca să le deschidă, şi au început a'l freca au oţet şi apă, dar toate aceste au fost fără vre-un folos. Neveste le şi fetele îşĭ rupean părul de spaimă. Era ceva înfricoşat şi eu stăteam năimit.

Indată mi-a venit un gând mântuitor şi zic către nevastă-me: „Doamne, de ar fi la mine măcar o sticlă din **Fluidul Elza aluĭ Feller,** acela cu de bună seama ar ajuta!" Nevastă-me s'a căutat prin buzunare şi din norocire a şi găsit la dênsa 2 sticle de leacurĭ, îndată am îngenunchiat lângă George al nostru, l-am frecat pe la inimă şi i-am stropit şi în gură câteva picăturĭ. Fratele George îndată şi-a deschis ochiĭ şi zicea şoptind: »maĭ dăm, maĭ dăm!« l-am dat vre-o zece picăturĭ şi îndata i-s'a făcut maĭ bine. Toţĭ plângeau în bucuria lor.

Am început din nou jocul, căpătându ne voia de petrecut. Uspětoiĭ din nou şi ear din nou au běut pentru sănătatea apotecaruluĭ **Feller V. Jenő.** Peste un ceas gazda caseĭ se simţea de tot bine. Uspětoiĭ erau acum dornicĭ a şti că unde am cumpěrat leacul acesta făcător de minunĭ, aşa le-am povestit, că un prietin de al meu şi a frateluĭ George cu numele Hoffer corporal la cătane cum sı ferea de **durerĭ de stomac, greaţă,** nu avea **poftă de mâncare,** avea **boală de ficat.** După ce a eşit de la cătane, nicĭ acasă nu se simţea maĭ bine că căpătasă **colică** şi boală de piept. Cumpěra tot felul de doftoriĭ despre carĭ cetea prîncaiindare şi foĭ, dar nicĭ unul nu-ĭ ajuta. Odată a cetit despre **Fluidul-Elza aluĭ Feller** şi despre **pilule-Elza** şi îndată le-a şi comandat de la apotecarul **Feller V. Jenő din Stubica, Centrale nr. 35.** (Zagrab-megye) o duzină, adică 12 sticle din **Fluidul-Elza** în preţ de 5 coroane şi 6 lăcruţe de **pilule-Elza** pentru 4 coroane. Cheltuelile postale le-a purtat apotecarul. La ziua de 3 orĭ câte 20 de picăturĭ amestecate într'un păhar cu lapte şi se freca pe la rânză de câte 2 orĭ la zi cu adevăratul Fluid Elza şi pe tot locul, unde simţea durerĭ, din pilule-Elza înghiţea în fiecare zi câte 4 şi starea luĭ se îndrepta pe zi ce merge, acum e sănătos de deplin şi fiecăruia recomândă acest leac adica

Şi-a deschis ochiĭ şi şoptind zicea: »maĭ dăm, maĭ dăm!«

Fluidul-Elza aluĭ Feller şi **pilule-Elza** tot de **Feller.** In satul luĭ astazĭ tot omul foloseşte Fluidul-Elza a luĭ Feller pentru a lecuĭ rane din a r d e r e, szurás, szaggatás în contra **vêrsatuluĭ,** pentru **limbricĭ** la copiĭ, pentru tămăduirea **bubelor** şi pentru **întărirea ochilor.** Un om era aproape orb şi după a folosit 6 săptămânĭ **Fluidul-Elza** aluĭ **Feller** amestecat cu apă şi aşa spălându-şĭ ochiĭ, vede acum ca în timpul copilărieĭ sale.

Afară de aceasta se foloseşte Fluidul-Elsa a luĭ Feller pentru vindecarea scrântitureĭ, b o a l ă d e p i e p t, durere de gât, boală de g r u m a z l a r e s u f l a r e n e r e g u l a t ă. dacă scuipăm s â n g e, la r ă g u ş i r e, s g â r c i u r ĭ şi dacă a s u d ă m încă se foloseşte cu succes şi folosit împreună cu **pilulile Elza** vindecă şi gălbănarea şi **durerĭ de stomac.** Eu singur-a continuat învěţătorul numaĭ Fluiduluĭ Elza a luĭ Feller pot mulţămĭ că şi azĭ věd bine, că înainte de a-mĭ povesti prietinul meu Hoffer de Fluidul-Elza aluĭ Feller, tare eram cătrănit, că-mĭ voiŭ pierde lumina ochilor.

Prietinul meu George a comandat îndată dela **Feller V. Jenő apotecar Stubica, Centrale nr. 35.** (Zágráb megye) de 4 orĭ 12 sticle (uigeĭ) din Fluidul-Elza în preţ de 16 coroane şi peste câteva săptămânĭ şi fata cea maĭ mică i-s'a însănătoşat, ca s'a doftorit cu acest leac. Acuma face pomană cu ceĭ seracĭ şi în fiecare săptămână comandă 12 sticle din Fluidul-Elsa a luĭ Feller pe seama săracilor. Dintre uspětoĭ mulţĭ au comandat Fluidul-Elza a luĭ Feller şi pilule Elza pentru curăţire şi ajuns la un resultat înbucurător şi dacă sufereau de s c r o f u l e, d u r e r e d e u r e c h ĭ, bube, i n f l u e n ţ ă, catar, durerĭ şi înţepenerĭ de mânĭ şi picioare, miros grĕu, ameţelĭ şi d u r e r ĭ d e d i n t e.

Aceasta ĭĭ povestea bětrânuluĭ învěţător, care am auzit-o de la un prietin al meu. Ce altă a-şĭ făcut, de cât se comand şi eu îndată adevěratul Fluidul-Elza a luĭ Feller, maĭ întâiu 24 de sticle (uiegĭ) cu 8 cor. 60 filerĭ şi după aceea 36 de sticle cu 12 coroane 40 filerĭ şi pot zice, că **Fluidul-Elza aluĭ Feller** m'a însănătoşat ce am şi mulţamit apotecaruluĭ prin tare multe scrisorĭ de mulţămire. Eu am folosit Fluidul-Elza aluĭ Feller fiind răcit şi aveam junghiurĭ, apoĭ l-am maĭ folosit în contra tuturor boalelor de la casă Nevasta luĭ Andreĭ Sanveber l'a folosit pentru d u r e r e d e c a p şi d e d i n ţ ĭ, precum şi în contra j u n g h i u r i l o r, apoĭ şi-au maĭ doftorit şi copiĭ. Copilaşul luĭ Mihaĭ Eichard era în doagă morţiĭ, atuncĭ ĭ-au dat să beie Fluidul-Elza a luĭ Feller umesrecat cu lapte şi acum ĭĭ aşa de sănătos ca butucu. Sava Heidinger era să înebunească de d u r e r e d e d i n ţ ĭ şi Fluidui-Elzn a luĭ Feller pe loc l-a vindecat. Antonie Călbac şi Joan Bartal laudă Fluidul-Elza şi pilule-Elza ca tămăduitoare de d u r e r ĭ d e s o m a c, 5 aveta 8 trŏh s'a vindecat d e b o a l ă d e i n i m ă, folosind Fluidul-Elza a luĭ Feller. Chiar oamenĭ sănătoşĭ folosesc Fluidul-Elsa a luĭ Feller la spălat. Am nădejde că tot acela, care va folosi vre-o dată Fluidul-Elza a luĭ Feller îmĭ va fi mulţămitor şi nu va lipsĭ din casa luĭ Fluidul-Elza a luĭ Feller. Să ne ferim de imitaţiunĭ şi de aceea să comandăm de-a dreptul de la

FELLER V. JENŐ apotecar **Stubica. Centrale nr. 35.** (Zágráb-megye.)

Aceĭ vecinĭ pe carĭ i-am înşirat maĭ sus, toţiĭ locuesc aicĭ în Comarom-Tărian şi pot adevěrĭ, că putere vindecătoare are **Fluidul-Elza a luĭ Feller.**

Să ne păzim de imitaţiunĭ.

Adevěratul.

Fluid-Elza a luĭ Feller.

(Esenţa bine mirositoare a luĭ Feller este provozută cu marca »Elsa)«,

poartă pe sticlă şi îndrumare ca cea din jos cu scrierea «Elza» şi subscrierea luĭ „Feller".

In timpiĭ din urmă imitatoriĭ rěuvoitorĭ nu numaĭ FLUIDUL-ELZA, dar chiar şi marca inprotocolată la tribunal au imitat-o. Imitaţiunile le prolecresc adese-orĭ cu numirile FLUIDUL-ELZA, FLUIDUL-GOLD-ELZA, FLUID-HORGON s. a. Se pătim dară ca să nu fim înşălaţĭ şi să nu primim decâtacel Fluid, care poartă numele luĭ „Feller."

Autorităţile medicale l-au examinat şi l-au aflat de bun. La exposiţiile din Berlin, Roma, London, Paris şi Nizza inventatorul a fost premiat cu medailă de aur şi cu cruce pentru merite! Fluidul-Elsa a luĭ Feller se poate comanda **prin rambursă postală** (utánvét) sau dacă trimitem baniĭ **înainte. Preţul** e următorul:

12 sticle (viegĭ) sau	6 sticle duple	5 cor.	— fil.
22 „	12 „ „	8 „	60 „
36 „	18 „ „	12 „	40 „
48 „	24 „ „	16 „	— „
60 „	3· „ „	20 „	— „

cu îndrumare, cheltuelĭ poştale şi lădiţă cu tot.

Aceĭ ce vor face comandă decâte 12 sticle din Fluidul-Elza a luĭ Feller la fiecare comandă nouă primesc o sticlă în cinste.

Să ne ferim de imitaţiunĭ.

Numaĭ **Fluidul-Elza a luĭ Feller** e cel adevěrat.

Ca să nu se peardă vre-o scrisoare, e bine să scriem recomândat. Putem recomânda încă.

Crătitorul de stomac a luĭ **Feller,**

Pilule-Rebarbara-Elza.

Mijloc de curăţire probat şi aflat de bun în miĭ de casurĭ, nu ne face durerĭ, ne face poftă de mâncare, cu raţeşte maţele şi astêmpără durerile de stomac, aşa dară se poate folosi la cele maĭ multe boale de stomac şi la mistuirĭ, 6 lăcruţe cu îndrumare cu tot vor costa cu cheltuelĭ postale cu tot **4 coroane.**

Pravul adevěrat a luĭ Feller.

Cu marca »Elza.«

Acest prav pustieşte insectele din grajdurĭ (ştalae), grădinĭ şi viĭ, ca şi cum'is muştele, pureciĭ, Moliĭle, păduchiĭ, ploşniţele furnicele şi tot felul de gândacĭ. Pravul e tare cu sporiu şi astfel înlătură toate celelalte pravurĭ. **9 dosă costă 1 coroană** (dacă comandăm 1 porţiă cu Fluidul-Elsa, ear fără Fluid 4 dose costează 5 coroane.)

D-luĭ FELLER V. J. farmacist **STUBICA,** Centrale nor 35. (Zágrábmegye.)

Binevoeşte a-mĭ trimite din minunatel Fluid-Elza al d-tale 30 sticle-duple, pe carĭ le prin rambursă. Cu cinste.

Praga. KITTEL FERENCZ dr.

Fluidul-Elza este atât de bun, încât nu pot fi fără el. Cummatuluĭ meu i-s'a umflat genunchele şi folosînd Fluidul-Elza s'a însănătoşat.

Dobriţin, BENCZE MIHÁLY.

Cine doreşte adevěratul **Fluid-Elza a luĭ Feller** şi **Pilule-Elza a luĭ Feller** să le comandeze prin scrisoare şi să scrie adresa bine singuruluĭ inventator.

Feller V. Jpnő apotecar furnisorul curţiĭ imp. şi reg. a principeluĭ Filip Bourbon în **Stubica Centrale nr. 35. (Zágráb-m.)** Deposite generale în Budapesta la apotecarul T ö r ö k J ó z s e f Király-utca 12 şi Andrássy-ut 26 şi apoteca la »Nádor« a luĭ *dr.* E g g e r Váczi-körut 17.